

Aquell any 1933 també va ser important perquè en el diari d'excavacions Gandia cita que s'estava elaborant una relació de persones, els *Amics de les Ruïnes d'Empúries*⁷¹, que era un grup de "senyors amics dels treballs de les excavacions de les ruïnes d'Empúries per a augmentar els cabals en destí per a intensificar els treballs, amb el fi d'obtenir-los i poder descobrir les ruïnes lo mes breu possible"⁷². Des de la ciutat comtal, s'endegà una política de cooperació amb aquesta nova entitat emporitana, qualificada en els següents termes:

*"En crear-se l'entitat "Amics d'Empúries", destinada a vetllar per la dignificació d'aquestes ruïnes, es va acordar intervenir-hi nomenant un Delegat perquè formés part de l'entitat, i a més s'oferí a cooperar-hi en la mida de les seves possibilitats"*⁷³.

Els Amics d'Empúries davant l'hotel Villa Teresita o Cal Gambo (actual Hotel Empúries) el 1933. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: no identificat, Josep O. Adroher (advocat), no identificat, Lluís Callol, Eugeni Juhé (darrer membre de la Junta Delegada), Francesc Solés, Jaume Sureda, Jesús Ma. Isern, Lluís Pujol, Joan Adroher (mestre), Agustí Gratacós (mestre), Josep Sureda, Joan Clos, i no identificat / Foto: Joan Clos i Comas. Cedida per la família Clos.

Res més es sap d'aquesta entitat, de la qual es conserva tan sols la fotografia que figura sobre aquestes línies. El que sí es sap és que bona part dels senyors que formaven el grup Amics d'Empúries foren els qui uns mesos després (o més tard) formaren part de la delegació escalenca d'Amics de l'Art Vell. Era així com, aquell any, s'inicià una relació de simbiosi entre el director de les ruïnes, Pere Bosch i Gimpera, l'executor de les excavacions arqueològiques, Emili Gandia, i els socis del comitè delegat a la vila escalenca.

A més, aquell any 1934 veié la llum la guia emporitana titulada *Emporion*, autoria compartida entre Bosch, Serra i Castillo, i la qual resumia, en certa manera, la ponència que els dos primers presentaren sobre el jaciment grecoromà en el marc del IV Congrés Internacional d'Arqueologia, celebrat a Barcelona el 1929 amb motiu de l'Exposició Internacional⁷⁴.

AMICS DE L'ART VELL A L'ESCALA: GÈNESI, SOCIS I ORGANITZACIÓ

Des que es va presentar l'associació Amics de l'Art Vell es desvetllà un cert interès a la vila escalenca, doncs dos escalencs formaren part dels 202 associats que es donaren d'alta el 1929, el mateix any de fundació de l'entitat; aquells dos conciutadans eren en Lluís Pujol i en Juli Molinas, amb els números de soci correlatius 115 i 116, respectivament. Sembla que aquests dos escalencs estaven units per una gran amistat que mantenien des de l'adolescència.

Durant l'any 1931, els Amics de l'Art Vell tingueren 3 noves altes rebudes des de l'Escala. Concretament, eren els números 361, 362 i 363, que corresponien a Arquímedes Ballester, Pere Sureda i Jesús Ma. Isern, respectivament. No fou fins el 1933 que els associats escalencs augmentaren, amb l'ingrés de Joan Clos i Rafel Torres (núms. 526 i 530), fet que es completà a l'inici de l'any següent, el 1934, quan se'ls adherí Joan Massanet (núm. 555).

La unió, l'empenta, el caliu i el nucli format per aquestes 8 persones suposà, aquell mateix 1934, el naixement

del comitè delegat o delegació d'Amics de l'Art Vell a l'Escala, la 8a delegació de Catalunya des de 1929 i la 4a de la demarcació, que es sumava a les 3 existents (Girona, St. Feliu de Guíxols i Figueres, per aquest ordre). I pel que fa a l'estructura, el comitè delegat escalenc quedà format de la següent manera⁷⁵:

President: Lluís Pujol i Massaguer

Secretari: Rafel Torres i Bofill

Vocals: Joan Massanet i Juli / Joan Clos i Comas

Es veu com els càrrecs foren ocupats pel 50% dels associats escalencs, restant-ne 4 (Arquímedes Ballester, Jesús Ma. Isern, Juli Molinas i Pere Sureda) sense, probablement degut a la seva professió. Cal esmentar que, a curt termini i tot i ser vocal, Joan Clos assumí la funció de tresorer de la comissió. També cal remarcar que el president de la delegació escalenca fou escollit com un dels membres que formaren part de la Comissió d'Iniciativa, Propaganda i Divulgació⁷⁶ de l'associació barcelonina creada el 22 de gener de 1934.